

Čís. 1621.

Výlučná příslušnost zemského civilního soudu v Praze podle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., pro žalobu na stát o vrácení věci doličné.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1922, R II 146/22.)

Žalobce domáhal se vydání hnacího řemene, jež dle tvrzení žaloby žalovaný vojenský erár přijal v trestní věci proti pěšáku Rudolfu Š-ovi do schování jako věc doličnou, anebo náhrady ceny téhož předmětu částkou 3000 Kč. Procesní soud první stolice (okresní soud v Brně) přerušil řízení dle § 2 zákona ze dne 23. července 1919, čís. 440 sb. z. a n. Rekursní soud zrušil napadené usnesení i řízení mu předcházejší jako zmatečné a odmítl žalobu. Důvody: Žalobou uplatňují se nároky proti čl. eráru. Dle § 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. příslušným je pro žaloby takové, ať nárok žalobou vymáhaný zakládá se na právu veřejném nebo soukromém, v první stolici zemský soud v Praze. Příslušnost tohoto soudu je výlučná (§ 104 j. n.). Bylo proto napadené usnesení pro zmatečnost § 477 čís. 3 c. ř. s. podle § 478 odstavec první c. ř. s. z moci úřední zrušiti i s řízením předcházejícím a žalobu odmítnouti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Rozhodno je tvrzení žalobce, že žalovaný erár převzal řemen, jehož vydání nebo náhrady žalobce se domáhá, jako věc doličnou pro trestní řízení. Žalovaná strana, převzavši řemen ten od městské policie, byla tím činná jako vrchnost, u výkonu trestní pravomoci státním občanům nadřízená, šlo tu tedy o výkon výsostního práva státu za tím účelem, by provedeno bylo účelně trestní řízení pro krádež řemene toho zavedené. Žalobní nárok odvozený z této činnosti státu je nárokem veřejnoprávním, o němž náleží rozhodovati v první stolici výlučně zemskému soudu civilnímu v Praze dle § 1 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., ježto není tu podmínek vyloučených v § 2 odstavec šestý zákona čís. 3 sb. z. a n. z r. 1918. Bylo proto potvrditi usnesení v odpor vzaté, ač jedině z toho důvodu, že jde tu o nárok veřejnoprávní. Na nároky soukromoprávní zákon čís. 4 z roku 1918 se nevztahuje (sr. rozh. Nejv. soudu čís. 172 úř. sb.).

Čís. 1622.

Za účinnosti § 579, nový doslov, obč. zák. se vyžaduje ku platnosti poslední vůle, by zůstavitel sám před svědky ústně prohlásil, že spis obsahuje jeho poslední vůli.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1922, Rv II 364/21.)

Žalobkyně domáhala se neplatnosti závěti Hynka A-a, ježto prý zůstavitel nečinil poslední pořizení s plnou rozvahou a ve stavu úplně pří-

četném, ač za jednání před notářem uznala platnost závěti. Žalobu o ba nižší soudy zamítly, odvolací soud uvedl po právní stránce v důvodech: Avšak ani s hlediska právního posouzení věci nelze přisvědčiti vývodům odvolatele. Neboť při písemném pořízení jest dle § 579 obč. zák. ovšem třeba výslovného, nikoliv však ústního projevu pořizujícího o tom, že listina obsahuje jeho poslední vůli, což vysvítá již z té úvahy, že pořizujícímu, jenž jest sice při dobrém rozumu, může přece býti těžkou nemocí nebo bolestmi nebo jinými příčinami zabráněno v tom, by svědkům poslední vůle ústně vykládal, že spis obsahuje skutečně jeho poslední vůli, což vysvítá již z té úvahy, že pořizujícímu, jenž jest sice při dobrém rozumu, může přece býti těžkou nemocí nebo bolestmi nebo jinými příčinami zabráněno v tom, by svědkům poslední vůle ústně vykládal, že spis obsahuje skutečně jeho poslední vůli, obzvláště, když se uváží, že o pravosti a správnosti jeho sepsaného pořízení nemůže býti ani nejmenší pochybnosti. Také v tomto případě dal pořizující Hynek A. jasně na jevo, že dle jeho přání starostou Josefem A-em sepsaná listina jest skutečně jeho poslední vůlí, tím, že před 3 svědky, k tomu účelu dle jeho výslovného rozkazu přibranými, nejenom prohlášení Josefa A-a, že se jedná o jeho Hynka A-a poslední vůli, která jest v předložené listině sepsána, neodporoval, nýbrž že jí také jakožto takovou v přítomnosti všech tří svědků a Marie W-ové podepsal. Tím projevil tudíž Hynek A. ve smyslu zákona způsobem, každý omyl vylučujícím, že testament pokud se týče kodiciel není ani vynucený ani podvržený, nýbrž že obsahuje jeho pravou vůli. Poslední pořízení Hynka A-a, při jehož sepsání bylo šetřeno všech zákonitých náležitostí, jest tedy platným. Následkem toho není žalobkyně oprávněna jeho platnosti odporovati, i kdyby zůstalo mimo úvahu, že se vzdala tohoto práva tím, že jeho platnost při pozůstalostním jednání ze dne 28. května 1920 výslovně a bezpodmínečně uznala, a že odezdání pozůstalosti na základě posledního pořízení navrhla.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelce, pokud uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení, dlužno sice přisvědčiti, že předpis § 579 obč. zák. byl odvolacím soudem nesprávně vyložen, ale přes to nelze dovolání přiznati oprávnění. Právně mylným jest názor odvolacího soudu, dle něhož sluší předpis § 579 obč. zák., »že zůstavitel, který svou poslední vůli dal napsati jinou osobou, musí před třemi způsobilými svědky, z nichž aspoň dva musí býti zároveň přítomni, výslovně prohlásiti, že spis obsahuje jeho poslední vůli« — vykládati v ten rozum, že netřeba k tomuto projevu vůle ústního prohlášení, nýbrž že stačí k tomu čin konkludentní, pokud se týče vůle mlčky vyjádřená. Z ustanovení § 579 obč. zák., jakož i z materiálů ku III. dílčí novele k občanskému zákonu — str. 206 — plyne pravý opak. Praví se tam totiž, že vzhledem ku dřívějšímu znění § 579 obč. zák. jest za účelem zachování sollenity třeba odstraniti, pokud se týče vyříditi pochybnosti, zdali »potvrzení spisu jako poslední vůle« před svědky může se státi mlčky nebo znameními, a proto právě dle nové úpravy § 579 obč. zák. žádá se »výslovné prohlášení« testatorovo. Vyloučen-li tedy projev vůle mlčky nebo znameními, nelze novému znění § 579 obč.

zák. rozuměti jinak, než že zůstavitel musí sám ústně říci aspoň před 2 svědky současně přítomnými, že spis obsahuje jeho poslední vůli. Poukazuje-li odvolací soud na možný případ, že zůstavitel z různých příčin není s to, by ústně dal takové prohlášení, dlužno na to odvětit, že pak zůstavitel, chce-li o svém jmění na případ smrti platně pořídit, nesmí voliti formy poslední vůle dle § 579 obč. zák. Jest proto lhostejno, že, jak soud odvolací dále ještě uvádí, listina Josefem A-em sepsaná obsahuje pravou poslední vůli Hynka A-a, neboť neprohlásil-li zůstavitel ústně (výslovně), že listina ta jest jeho poslední vůlí, není tu pro nezachování předpisu § 579 obč. zák. platného testamentu (kodicilu). Naproti tomu odvolací soud v souhlase se soudem prvním zjistil, že žalobkyně poslední vůli zůstavitelovu uznala za pravou, projednání pozostalosti po Hynku A-ovi před notářem jako soudním komisařem dne 28. dubna 1920 se účastnila, s dohodou docílenou mezi dědickými účastníky, která jí byla oznámena, a již rozuměla, také souhlasila, odkaz v poslední vůli jí určený přijala a protokol o dohodě spolu podepsala. Proto také jest povinna tuto dohodu — tedy smlouvu s ostatními účastníky uzavřenou dodržeti bez ohledu na to, že poslední vůle pro nedostatek náležitostí § 579 obč. zák. jest neplatnou, a nemění na tom ničeho okolnost, jí sice tvrzená, nikoli však prokázaná, že spoléhajíc na poučení notáře, jenž jako svědek připustil, že účastníky poučil, že poslední vůle jest formálně bezvadná, tedy platná, uznala její pravost a dohodu s ostatními účastníky na základě poslední vůle Hynka A-a uzavřela. Dohoda je přes to platná, hledíc k předpisu § 875 obč. zák.

Čís. 1623.

Jde o smlouvu o dílo, nikoliv o smlouvu trhovou, třebaš zhotovitel dodal látku, vymínil-li si zákazník, by dílo bylo provedeno se zvláštní přesností. Nedostatek smluvené přesnosti opravňuje zákazníka, ustoupiti od smlouvy, bez ohledu na to, zda vada je podstatná čili nic.

Zákazník není povinen, by odmítl pouze vadné součástky a přijal bezvadné.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1922, Rv II 10/22.)

Kuno K. objednal u Františka W-a sto úlů dle přesné míry za 10.991 K a splatil závdavkem 6000 K. Úlů měly býti dodány 15. července 1920, kteroužto lhůtu prodloužil Kuno K. zprvu do 31. července 1920 a posléze do 21. září 1920. Když však František W. ani v této lhůtě nesplnil, prohlásil Kuno K. dne 22. září 1920, že od smlouvy ustupuje a žaloval Františka W-a o zaplacení závdavku 6000 K. Žalovaný vznesl žalobu navzájem, domáhajíc se odebrání úlů a zaplacení nedoplatku 4991 K. Procesní soud první stolice žalobu Kuna K-a zamítl, žalobě na vzájem vyhověl co do peníze 4924 K 80 h, jinak ji zamítl. Důvody: V případě, o který jde, jedná se o kupní smlouvu dle obchodního zákona, jelikož František W. měl dodati material, z něhož zboží se zhotoviti mělo (§ 1166 obč. zák.). Zboží mělo býti dodáno dle dopisu Kuna K-a z 2. září 1920 do 21. září 1920. Dopisem z 22. září 1920 Kuno K. prohlásil, že zboží nechce. Tu měl tedy K. Františku W-ovi dáti dle čl. 356 obch. zák. lhůtu k dodání, pokud se týče byl povinen přiměřenou dobou na dodání počkati.